

Sygn. akt VIII U 877/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSR del. Anna Capik-Pater</i>
Protokolant:	<i>Agata Kędzierawska</i>

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2017 r. w Gliwicach

sprawy J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 22 lipca 2014 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie stwierdzając, że T. P. (1) nabył prawo do emerytury z dniem 1 czerwca 2014 roku;
2. nie obciąża ubezpieczonej J. P. kosztami procesu.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 877/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu T. P. (1) prawa do emerytury w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. z 2009 r. Dz.U. nr 153, poz. 1227 ze zm.), zarzucając, że ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wielu emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu ubezpieczony T. P. (1) domagał się zmiany zaskarżonej decyzji przez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach wyrokiem z dnia 2 października 2014 r. (VIII U 1664/14) zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych począwszy od 1 czerwca 2014 r.

Na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r. (III AUa 2592/14) uchylił powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd I instancji swoje rozstrzygnięcie oparł jedynie na zawartości akt osobowych z Górnico – Hutniczego Kombinat (...) – Zakładów (...) w P. oraz aktach rentowych. Zdaniem Sądu II instancji materiał dowodowy zebrany w sprawie nie był wystarczający do dokonania jednoznacznej oceny dotyczącej charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy w tym zakładzie, a zwłaszcza, czy w całym okresie zatrudnienia tj. od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r. wykonywał on prace w szczególnych warunkach.

Wskazał zarazem, iż Sąd I instancji powinien w pierwszej kolejności przeprowadzić dowód z przesłuchania ubezpieczonego oraz – w razie potrzeby- z zeznań podanych przez niego świadków na okoliczność charakteru pracy świadczonej przez niego zwłaszcza w okresach od 1 lutego 1974 r. do 31 sierpnia 1974 r. oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r.

Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony T. P. (1) (ur. (...)) w dniu 26 czerwca 2014r. złożył wniosek do organu rentowego o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył w dniu (...) r. Był uprawniony do pobierania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Nie był członkiem OFE.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat, z tym że w ocenie organu rentowego udowodnił jedynie 4 lata, 10 miesięcy i 3 dni pracy w warunkach szczególnych tj. zatrudnienie w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. w okresie od 21 stycznia 1994 r. do 31 grudnia 1998 r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy oczyszczacza, na którym wykonywał prace rozładunkowe i załadunkowe przy nieczystościach stałych.

Organ rentowy nie uznał za pracę w warunkach szczególnych, pracy w pozostałych okresach zatrudnienia tj. od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r. z uwagi na fakt braku świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych za ten okres.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 2 października 2014 r. (VIII U 1664/14) zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych począwszy od 1 czerwca 2014 r. W uzasadnieniu podniósł, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r. pracując na stanowiskach pomocnika operatora i operatora koparki naczyniowej, maszynisty spalinowych pojazdów oraz operatora dźwigu (żurawia samojezdnego) wykonywał prace wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Tym samym Sąd uznał, że ubezpieczony posiada ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy. Zarzucił Sądowi I instancji naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 233 k.p.c, poprzez danie wiary zeznaniom ubezpieczonego, iż pracował w szczególnych warunkach w okresie od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r., mimo że nie przedstawił za ten okres świadectwa pracy w

szczególnych warunkach, oraz naruszenie prawa materialnego, a w szczególności wykazu A działu VIII poz.2 pkt 5 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. przez niesłuszne przyjęcie, że praca pomocnika operatora i operatora koparki naczyniowej, maszynisty spalinowych pojazdów oraz operatora dźwigu w resorcie hutnictwa może być traktowana jako praca w szczególnych.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r. (III AUa 2592/14) Sąd Apelacyjny w Katowicach uchylił powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

W uzasadnieniu wskazał, że pomimo tego iż Sąd I instancji nie określił jak dokładnie należy zakwalifikować pracę ubezpieczonego w spornym okresie zatrudnienia w Górnicy – Hutniczym Kombinacie (...) – Zakładach (...) w P. tj. od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r. (podał jedynie, że była to praca z wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.), to w odniesieniu do okresów od 1 września 1974 r. do 31 marca 1980 r. (5 lat i 7 miesięcy) i od 1 listopada 1984 r. do 30 września 1987 r. (2 lata i 11 miesięcy) można by przyjąć, iż była to praca wymieniona w wykazie A dziale V poz. 3 tj. praca maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, bowiem w tym czasie ubezpieczony pracował jako operator koparki jednonaczyniowej i operator dźwigu samojezdnego, jednakże nie wpłynęłoby to na wynik sprawy, bowiem wówczas ubezpieczony udowodniłby jedynie 13 lat i 4 miesiące pracy w warunkach szczególnych z wymaganych 15 lat.

Dalej Sąd Apelacyjny wskazał iż nie można jednoznacznie ocenić pracy ubezpieczonego w okresie od 1 lutego 1974 r. do 31 sierpnia 1974 r. na stanowisku pomocnika operatora koparki jednonaczyniowej oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r. na stanowisku maszynisty spalinowych pojazdów. Zwrócił uwagę, iż bez przeprowadzenia dodatkowego postępowania dowodowego nie wiadomo czym ubezpieczony w tych okresach się zajmował, jaki (w drugim okresie) obsługiwał sprzęt. Wskazał zarazem, iż Sąd I instancji powinien w pierwszej kolejności przeprowadzić dowód z przesłuchania ubezpieczonego oraz – w razie potrzeby- z zeznań podanych przez niego świadków na okoliczność charakteru pracy świadczonej przez niego w okresach od 1 lutego 1974 r. do 31 sierpnia 1974 r. oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r., a następnie ocenić, czy ubezpieczony posiada co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz jednoznacznie podać, jak należy pracę tę zakwalifikować poprzez określenie odpowiedniej pozycji i działu wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze.

Ubezpieczony zmarł w dniu (...)

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2016 r. tutejszy Sąd zawiesił toczące się postępowanie, po myśli art. 174 § 1 pkt. 1 k.p.c.

Pismem z dnia 21 kwietnia 2017 r., żona ubezpieczonego T. J. P. wniosła o podjęcie zawieszzonego postępowania. Wskazała także dane dwóch świadków tj. J. A. oraz S. D. na okoliczność pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych w okresie od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r.

Postanowieniem z dnia 12 maja 2017 r. tutejszy Sąd podjął zawieszzone postępowanie.

W wykonaniu zaleceń Sądu II instancji, Sąd dopuścił dowód z przesłuchania świadków J. A. i S. D. w celu ustalenia jaki był charakter pracy świadczonej przez ubezpieczonego, w szczególności w okresach od 1 lutego 1974 r. do 31 sierpnia 1974 r. oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r., zwłaszcza w kontekście wykonywanych czynności i obsługiwanego sprzętu.

Sąd ustalił, że ubezpieczony w okresie od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r. był zatrudniony w Górnicy-Hutniczym Kombinacie (...) - Zakładach (...) w P..

Z akt osobowych ubezpieczonego wynika, że był on zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach:

pomocnika operatora (od 1 lutego 1974 r. do 30 sierpnia 1974 r.),

operatora koparki jednonaczyniowej (od 1 września 1974 r. do 30 marca 1980 r.), maszynisty spalinowych pojazdów (od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r.), operatora dźwigu samojezdnego (od 1 listopada 1984 r. 30 września 1987 r.).

Przedsiębiorstwo to zajmowało się remontami maszyn i urządzeń na hutach i zakładach przetwórczych metali nieżelaznych. Prace wykonywane były m.in. w Hucie (...) w K., Hucie (...) w S., Hucie (...) w M.. Zatrudnionych było ok. 2 500 pracowników. Niemal na wszystkich terenach budowy pracownicy wykonywali prace w warunkach szkodliwych. Warunki panujące na terenach prac były ciężkie. Często występował tam duży hałas, oraz zapylenie. Zdarzało się, że podczas niektórych prac, operatorzy maszyn chorowali na ołowicę. Część pracowników wykonywała prace za pomocą ciężkiego sprzętu wykorzystywanego w przemyśle budowlanym, w tym dźwigów samojezdnych oraz koparek jednonaczyniowych.

W zależności od potrzeb pracodawcy ubezpieczony pracował na różnych terenach budowy. Wykonywał prace przy użyciu ciężkiego sprzętu budowlanego. Posiadał uprawnienia do obsługi ciężkich maszyn budowlanych i drogowych o specjalności koparki jednonaczyniowej do 0,6 m³ (uprawnienie z 10 grudnia 1974 r.), a następnie do 0,8 m³ (uprawnienie z 19 marca 1983 r.). Przyznano mu także w dniu 25 września 1977 r. uprawnienia do obsługi żurawi samochodowych kołowych.

W latach 1978 – 1988 ubezpieczony wykonywał prace na terenie budowy Huty (...) w M.. Był operatorem dźwigu o masie 50 t. Na tej budowie nie wykonywał innych prac. Zajmował się wyłącznie montażem wielkich konstrukcji stalowych, załadunkiem oraz rozładunkiem materiałów budowlanych. W związku z wykonywaną pracą otrzymywał 12 dni dodatkowego urlopu, śniadania i obiady.

Wcześniej ubezpieczony był operatorem koparki jednonaczyniowej. Była to ciężka maszyna budowlana, która można było poruszać się po każdym terenie. Wyposażona była w ramię oraz łyżkę. Ubezpieczony pracował na niej na wielu budowach. Ubezpieczony zanim został operatorem koparki jednonaczyniowej, był pomocnikiem operatora. Zazwyczaj każdy pomocnik po pewnym czasie zostawał operatorem. Stanowisko to charakteryzowało się wykonywaniem prac przygotowawczych. Pomimo tego, że przeznaczone było dla osób o mniejszym doświadczeniu, zdarzało się, że pomocnicy zamieniali się pracami z operatorami.

Ubezpieczony wykonywał także pracę jako maszynista spalinowych pojazdów, jednak wykonywane przez niego czynności na tym stanowisku nie różniły się niczym innym od pracy operatora ciężkich maszyn budowlanych, w tym operatora koparki jednonaczyniowej.

Wykonywane przez ubezpieczonego prace zarówno w charakterze pomocnika operatora, operatora koparki jednonaczyniowej (maszynisty spalinowych pojazdów) oraz operatora dźwigu samojezdnego przez cały okres zatrudnienia były pracami wykonywanymi za pomocą maszyn ciężkich wykorzystywanych w przemyśle budowlanym.

Ubezpieczony nie otrzymał od pracodawcy świadectwa o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych. Świadectwa tego nie mógł otrzymać także w późniejszym okresie, bowiem w aktach osobowych Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) z P. przechowywanych w (...) SA w C. nie ma takiego dokumentu.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następujące dowody: akta osobowe ubezpieczonego k.10, zeznania świadka J. A. protokół z rozprawy z dnia 25 sierpnia 2017 r. k.65-66; zeznania świadka S. D. protokół z rozprawy z dnia 25 sierpnia 2017 r. k.66-7; akta organu rentowego.

Przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, Sąd kierował się zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów,

w tym aktach będących w posiadaniu organu rentowego, którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności.

Sąd dał również wiarę zeznaniom świadków J. A. oraz S. D., gdyż przedstawiają one spójny obraz okoliczności zdarzeń będących przedmiotem niniejszego postępowania, a brak jest podstaw do kwestionowania ich wiarygodności. Pracowali oni wspólnie z ubezpieczonym w spornym okresie w przedsiębiorstwie (...) z P.. Znali charakter oraz specyfikę wykonywanej przez niego pracy. Z ich zeznań wynika, że ubezpieczony w całym okresie pracy w tym przedsiębiorstwie, w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował na ciężkich maszynach budowlanych, był operatorem koparki jednoznaczyniowej oraz dźwigu. Zeznania świadków są zbieżne, logiczne oraz znajdują swoje potwierdzenie w aktach osobowych ubezpieczonego, zatem brak jest podstaw do kwestionowania ich wiarygodności.

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Na wstępie rozważań prawnych należy przytoczyć treść art. 386 § 6 k.p.c., zgodnie z którym ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 listopada 2015 r. (III AUa 2592/14), tutejszy Sąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy przesłuchał świadków (z uwagi na niemożność przesłuchania ubezpieczonego ze względu na zgon) na okoliczność charakteru pracy świadczonej przez ubezpieczonego w całym okresie zatrudnienia w (...), ze szczególnym uwzględnieniem jego pracy w okresach od 1 lutego 1974 r. do 31 sierpnia 1974 r. oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r., w tym wykonywanych czynności i obsługiwanego sprzętu (przede wszystkim w drugim okresie).

Przechodząc do dalszych rozważań, w tym podstawy prawnej, przytoczyć należy że zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r. poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust 1 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami".

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
- ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zaś do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy ubezpieczony T. P. (1) przez okres co najmniej 15 lat pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach, a tym samym, czy ubezpieczony spełniał przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, po ukończeniu 60 roku życia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu

31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE albo złożeniu wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Organ rentowy nie uwzględnił odwołującemu spornych okresów pracy, tj. od 1 lutego 1974 r. do 30 września 1987 r. w Górniczo – Hutniczym Kombinacie (...) – Zakładach (...) w P. Argumentował to tym, że ubezpieczony nie przedłożył za ten okres świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Trzeba jednak podkreślić, iż w myśl z ugruntowanego już stanowiskiem judykatury i doktryny „sądy pracy i ubezpieczeń społecznych rozpoznając sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych dokonują kontroli zgodności decyzji administracyjnych wydanych w tych sprawach z prawem w trybie odrębnym określonym w kodeksie postępowania cywilnego, w którym to trybie nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu administracyjnym toczącym się przed organami rentowymi” (vide – wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 kwietnia 1996r., sygn. akt III AUr 235/96, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 1997r., nr 1, poz. 2).

Tak więc w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych mogą być przeprowadzane wszelkie dowody zmierzające do prawidłowego rozstrzygnięcia.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd przeprowadził dowód z zeznań świadków na okoliczność charakteru pracy świadczonej przez ubezpieczonego w całym okresie spornym, zwłaszcza w kontekście wykonywanych czynności i obsługiwanego sprzętu w okresie od 1 lutego 1974 r. do 31 sierpnia 1974 r. oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 . Ze spójnych zeznań wynika, że przez cały okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) ubezpieczony faktycznie pracował jako maszynista ciężkich maszyn budowlanych lud drogowych. Z zeznań świadków wynika, także , że była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony był operatorem koparek jednonaczyniowych oraz operatorem dźwigu. Miał stosowne uprawnienia. Pracował w różnych miejscach, również w dużym zapyleniu. Narażony była na działanie czynników szkodliwych. W związku z tym otrzymywał specjalne dodatki,

w tym dodatkowym urlop, posiłki czy napoje. Zważyć należy również, iż w okresie od 1978 r. do 1988 r., a więc w jednym ze spornym okresów nieuwzględnionych przez organ rentowy (1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r.), ubezpieczony wykonywał prace operatora dźwigu na terenie budowy Huty (...) w M..

Ze świadectwa pracy wynika, iż w okresach od 1 września 1974 r. do 31 marca 1980 r. oraz od 1 listopada 1984 r. do 30 września 1987 r., ubezpieczony zatrudniony był kolejno jako operator koparki jednonaczyniowej, a następnie operator dźwigu samojezdnego. Z kolei w okresie od 1 kwietnia 1980 r. do 31 października 1984 r. pracował jako maszynista spalinowych pojazdów. Nazwa tego stanowiska używana była zamiennie z operatorem koparek jednonaczyniowych. Zakres wykonywanych czynności był tożsamy.

Zgodnie z wykazem A, dział V, poz. 3 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, są pracami w szczególnych warunkach, uprawniającymi do niższego wieku emerytalnego.

W związku z tym, że organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szkodliwych wyłącznie okres zatrudnienia od 21 stycznia 1994 r. do 31 grudnia 1998 r. (4 lata, 10 miesięcy i 26 dni), a tutejszy Sąd zaliczył nadto do tego okresu, okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...) z P. od 1 września 1974r. do 30 września 1987 r. (13 lat i 1 miesiąc, ubezpieczony spełnił wymaganą przesłankę 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd nie zliczył ubezpieczonemu jako pracy w warunkach szczególnych pracy w okresie od 1 lutego 1974r. do 30 sierpnia 1974r. , gdyż wówczas ubezpieczony pracował jako pomocnik operatora koparki i pracował nie tylko na koparce lecz także poza nią przygotowując front robót. Wówczas praca ubezpieczonego nie spełniała wymogu pełnego wymiaru i stałości.

Ubezpieczony 60 lat ukończył (...). Nie był członkiem OFE. Na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat.

Zdaniem Sądu, T. P. (2) spełniał zatem wszystkie przesłanki określone w ww. przepisach pozwalające na przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 136 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła.

Ust. 3 art. 136 stanowi, jednak, że roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

Ubezpieczony zmarł w dniu 16 marca 2016r. i wówczas postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2016r. zawieszono postępowanie . Wniosek o podjęcie postępowania złożyła żona zmarłego J. P. w dniu 24 kwietnia 2017r. i postanowieniem z dnia 12 maja 2017r. postępowanie podjęto.

Wniosek o podjęcie wpłynął zatem po upływie roku od śmierci ubezpieczonego dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. przy zastosowaniu art. 136 ust 3 w/w ustawy oddalono odwołanie ubezpieczonego w miejsce , którego wstąpiła żona J. P. zaznaczając jednak w sentencji, że ubezpieczony spełnił przesłanki do nabycia prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dniem 1 czerwca 2014 r.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 14 września 2005 r. III AUa 865/04 - 12-miesięczny termin określony w art. 136 ust. 3 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewidujący wygaśnięcie roszczeń o wypłatę świadczeń należnych osobom, które zgłosiły o nie wniosek, a następnie zmarły, nie podlega przedłużeniu, czy przywróceniu bez względu na przyczyny opóźnienia wystąpienia z żądaniem ich wypłaty przez osoby uprawnione wymienione w ust. 1 tego artykułu.

Termin ten – jako termin zawity prawa materialnego – nie może być przedłużony ani przywrócony Wobec wygaśnięcia uprawnienia do kontynuowania postępowania i uzyskania wypłaty niezrealizowanych świadczeń do oceny upływu terminu 12-miesięcznego nie mają zastosowania zasady współżycia społecznego (wyr. SA w Katowicach z 14.9.2005 r., III AUA 865/04, OSA w K. 2005, Nr 4, poz. 9).

Artykuł 136 ust. 3 powołanej ustawy został przez TK uznany za zgodny z art. 32 ust. 1 i nie został uznany za niezgodny z art. 47 Konstytucji RP (wyr. TK z 12.11.2001 r., P 2/01, OTK 2001, Nr 8 poz. 249).

Orzeczeniem z dnia 19 listopada 2015 r. (III AUa 2592/14) Sąd Apelacyjny w pozostawił tutejszemu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd uznał, że obciążenie ubezpieczonej J. P. (żony ubezpieczonego) kosztami postępowania odwoławczego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Z ponownie przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że ubezpieczony - wykonywał pracę uprawniającą go do przejścia na emeryturę w niższym wieku. Co więcej, o słuszności roszczenia przekonana była ubezpieczona J. P., która wniosła o podjęcie zawieszonoego wobec śmierci ubezpieczonego postępowania sądowego jednocześnie wskazując świadków, których zeznania potwierdziły charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy w okresie spornym. W ocenie Sądu zaistniał szczególnie uzasadniony przypadek, który przesądza o słuszności odstąpienia od obciążenia J. P. kosztami postępowania odwoławczego, w myśl art. 102 k.p.c.

(-) SSR del. Anna Capik – Pater